

СНН

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ.

СЕРБСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

Пешта, 1838–1849.

Будимпешта, 5. јул 2007.

Нова серија, г. XVII, бр. 27

Видовданске свечаности у Будимпешти и Сентандреји

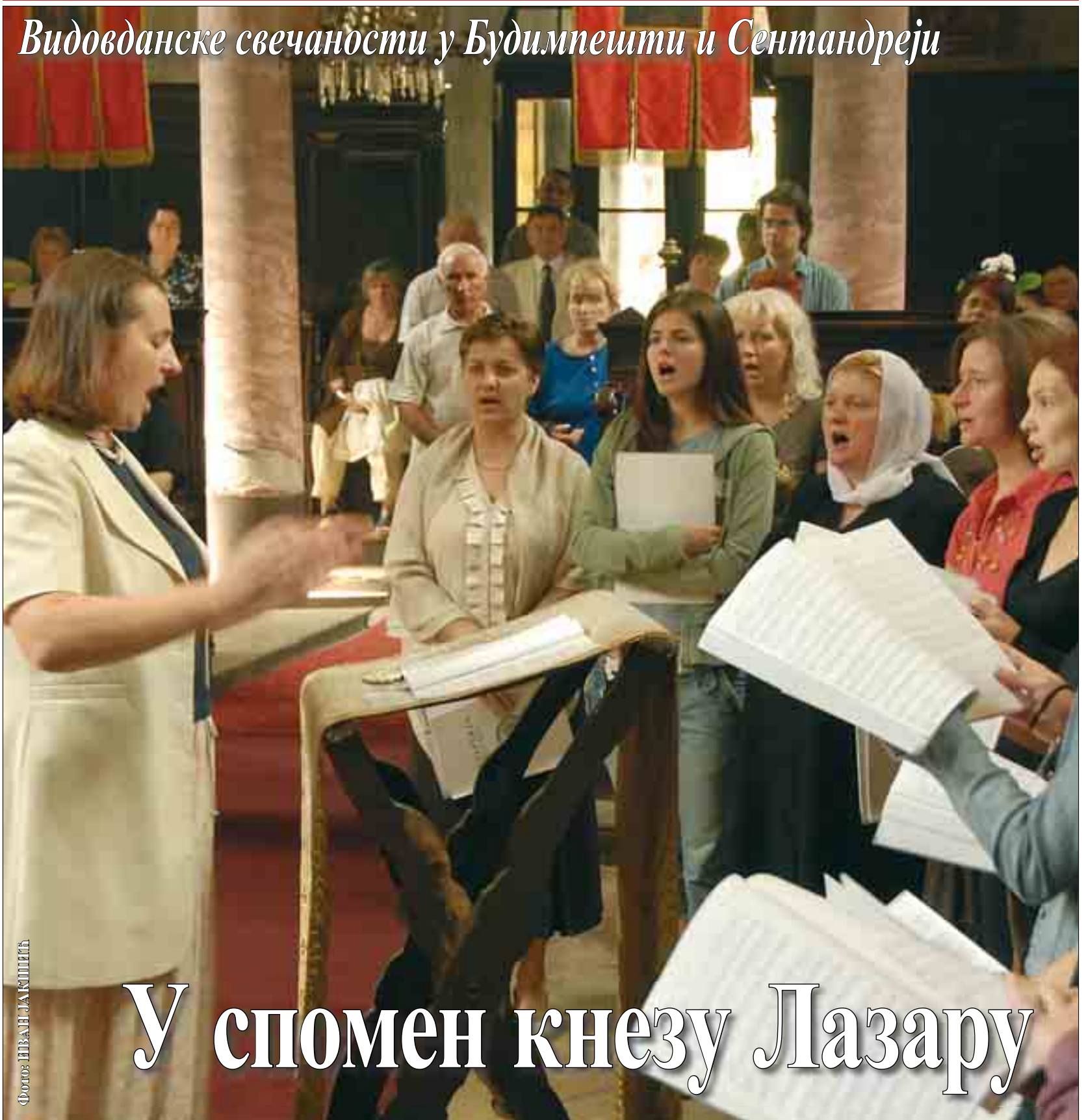

Фото: ИВАН ЈАКОВИЋ

У спомен кнезу Лазару

Гламурозни концерт Здравка Чолића

Популарни певач забавне музике Здравко Чолић 23. јуна ове године приредио је музички спектакл који ће се дуго памтити. Чола, на којем се уопште не виде трагови година, а превалио је педесет (због представница лепшег пола нећемо одати колико је тачно) и по трећи пут је, након 1978. и 2001, успео да попуни „Маракану“, фудбалски стадион Црвене Звезде.

Фудбалска арена најтрофејнијег и најпопуларнијег клуба у Србији врвила је од љубитеља песама Здравка Чолића, а лудило је отпочело још пре концерта. Тачније, још раније, чим се сазнало да ће Чола и трећи пут заузети „Маракану“ и на тај начин се одужити својој верној публици.

Пред сам почетак приредбе, редови су вијугали, приступ аутомобилом и аутобусом малтене је био немогућ... И таксиста који нас је возио до „Маракане“ са осмехом на лицу само је толико изустио: „Када је Чолин концерт онда се зна састав публике: на једног мушкарца буде седам-осам дама. Оне ће бити у апсолутној доминанцији!”

Тако и би, но, ваља додати и то да је и техничка доминанција била

уочљива, наиме, главни организатори концерта предвођени Чолиним менаџером Едијем Адисом побринули су се за бину високу 30 метара, површине 12 ари и тежине од 160 тона. Осим тога биле су постављене и две писте од више десетина метара! Наравно, нису могли да изостану ни

видео бимови: два од 36 квадратних метара и један велики екран (18 пута 8 метара) изнад саме бине.

Наравно, могле би се ређати даље специфичности које су одмах по уласку на Звездино игралиште биле уочљиве обичном поштоваоцу Чоле, но, ипак вреди истаћи још један сегмент: музичка опрема, тешка 30 тона, према неким проценама вредела је три милиона евра! О осталим техничким појединостима нећемо сада. Већ о Чолином концерту за који су интересовање показали и домаћи политичари, бројни дипломатски представници у Београду, а ту је било и мноштво акредитованих медијских кућа.

Сви су са нестрпљењем очекивали Чолин излазак на бину... Међутим, иако је фешта била заказана за 20.30, на позорници се уместо Чоле појавио београдски женски гудачки квартет „Intermezzo“ који је извео композиције популарне музике.

А онда у 21.15 настао је тајац! На бину, из дима и мрака, у црвеном сакоу истрчао је Чола и кренуо са певањем „Невером“... После прве песме, звезда српске забавне музике публици се обратио поздравним и речима захвалности што се и овом приликом окупила у невероватно великом броју: „Пуно ми је срце што вас видим, хвала што сте дошли“, рекао је Чола и отпочео маратон елегичних балада, радосних игралница, љубавних изјава у стилу како само он то уме. И његови сарадници... Ређали су се хитови попут „Чија је оно звијезда“, „Љубав је само реч“, „Јасмина“, „Ти си једина од

свих“, „Ти си ми у крви“, „Мерак ми је“ и други.

Публика у трансу... Певање из свих петних жила... Појављивање шармантне балерине на бини која је увеличала једну од бројних Чолиних нумера, а након серије песама кратка пауза уз музику и игру, да би се Чола појавио у друштву два своја сарадника који су му урадили последњи ЦД: наравно, Воја Аралица и Никша Братош понели су и своје гитаре па је Чола у њиховој пратњи отпевао Бреговићеву, тачније, Дугметову „Не веруј ми ноћас“, а затим је уследио „Свадбарски сокак“ Ђорђа Балашевића па и Бајагин хит „Твоје очи“. Публика просто у делиријуму...

А Чоли не треба много да даје додатне импулсе... Испуњава једну посебну жељу: уз пратњу хармоникаша Драгана Стреле изводи „Мајско сунце“. Чола забавњак, Чола народњак!

Наравно, и следећи хитови публици доводе до врхунца. Хитови за хитовима и по који бис. На крају: „Април у Београду“, „Ти никад нећеш знати“ и друге предивне нумере. Тросатни концерт Здравко Чолић окружује са „Песмо моја“. Својеврсна химна певача који је приредио незаборавни спектакл окончан ватрометом, који ће се дуго памтити и о којем ће се још једно време причати.

Причаће се зато, јер је Здравко Чолић захваљујући својим песмама и уметности и данас остао непревазиђен, омиљен, популаран. А то се доказало и 23. јуна у Београду, на Маракани где је близу 80.000 људи скандирало Чолино име чија звезда и надаље пуним сјајем светли на естради.

Предраг Мандић

Дешчани се припремају за Јулијаду

Према тренутној ситуацији, за чланове Самоуправе Срба у Десци лето ће бити радно, наиме, предстоје разни програми за чију реализацију ће се побринути месна српска мањинска самоуправа.

Баш зато, Кристифор Брцан, председник бираног тела Срба у поменутом насељу за 25. јуни сазвао је седницу на којој су се нашле четири тачке дневног реда: финансијско потпомагање учешћа кампера у таборима, „Јулијада“, организационе припреме храмовне славе Преображења Господњег и „разно“.

У првој тачки чланови Дешчанске српске мањинске самоуправе су се сложили да ће бирано тело материјално потпомагати одлазак младих Дешчана у батањски српски комплекс-табор и Српски језички табор „Вук Караџић“. Једанаесторо малишана је одлучило да ће део лета провести у нашим таборима који су веома популарни.

У наставку форума пажња је посвећена „Јулијади“, традиционалној забавној манифестацији која из године у годину у великом броју окупља мештане и Србе из околине с циљем да се продуби дружење српског становништва у селу и суседним насељима. Ова лепа традиција ће се наставити и ове године а што се тиче датума приредбе, договорено је да се овогодишња манифестација одржи 29. јула на дворишту месне Српске основне школе, забавишта и седишта месне српске мањинске самоуправе, која веома важним сматра активизирање српског живља.

Једна од најважнијих приредаба у Десци јесте свечано обележавање храмовне славе. Прослава Преображења Господњег има посебно место у животу дешчанских Срба па баш зато, већ сада отпочеле су организационе припреме за 19. август када ће се празновати заштитник месног српског православног храма. За црквени део прославе побринуће се чланови црквене општине предвођени јерејем Светомиром Миличићем, а организација славског бала потпада под делокруг мањинске самоуправе која би волела да ангажује Оркестар Мише Силашког који је током последњих година, па и приликом овогодишњег дочека Српске нове године, веома успешно забављао Дешчане и њихове госте.

Када смо већ поменули госте, Дешчанска српска мањинска самоуправа планира да позове и једно културно-уметничко друштво које би увеличало прославу храмовне славе. Избор бираног тела пао је на чланове КУД-а „Ловра“ који у последње време добијају све више и више позива што је доказ да за младе фолклораше са Чепелског острва влада велико интересовање.

На седници се говорило и о другим актуелностима, а заседање је приведено крају чврстом одлуком чланова месне српске мањинске самоуправе да се у предстојећем периоду још већа пажња посвети ангажовању српског живља у Десци и некадашњих Дешчана који се увек радо враћају у своје родно село.

П. М.

Настављају се радови на виљанској цркви

У Виљану се и даље врше огромни напори на окончању реконструкционих радова месне српске православне цркве која је сазидана 1773. године а посвећена је Успењу Пресвете Богородице.

Самоуправа Срба у Виљану је већ раније донела одлуку да ће цео свој буџет обезбедити за обнову древне светиње. Улаже огромне напоре како би се свети храм најзад у потпуности обновио, а међу следећим корацима бираног тела Срба јесте обнова стола и дотеривање дворишта цркве. Пошто се приближава и Фестивал

вина у Виљану, који се обично приређује првог викенда у октобру, малобројни Срби у овом барањском градићу веома би волели када би се светиња најзад отворила и за ширу јавност, пре свега за туристе који су веома заинтересовани за српско, православно обележје насеља. Надајмо се да ће до тога током јесени и доћи, а дотле још предстоје бројни извођачки подухвати при чијој се реализацији Виљанчани надају да ће и са стране добити не само моралну, него и материјалну подршку.

П. М.

Одржан II Батањски српски комплексни табор

У знаку музике, игре и дружења

Батањски српски комплексни табор и ове године постигао је свој првенствени циљ: окупио је српску децу из разних насеља, не само из Мађарске него и из Румуније и обезбедио им је незаборавне тренутке дружења. Уз музику, песму, игру па чак и српски језик!

Већ на самом отварању логорске манифестације видело се да је прошлогодишњи камп оставио веома добре утиске па је овогодишњи број пријављених надмастио прошлогодишњи: преко стотину основца се пријавило да жели од 24. до 30. јуна учествовати у раду музичког, фолклорног табора који већ годинама предводи мала али одабрана екипа на челу са Боривојем Русом, директором Културног и документационог центра Срба у Мађарској. Руководилац поменуте установе остао је доследан својим ранијим одлукама па је и овом приликом позвао „стару, али добро испробану гарду“ која одлично функционише а ни овом приликом није било другачије.

Учесници српског комплексног табора могли су да бирају међу добро познатим секцијама: бројчано скромнију музичку секцију предводили су Михаљ Ловас и Станко Мандић, док се за увежбавање лепих српских народних игара побринуо Љубомир Миле Вујчин, врсни кореограф из Врбаса који је уз себе, као помагаче, имао и Николу Побора и Станиславу Гајић, учитељицу батањске Српске основне школе која у поменутој образовној установи води и фолклорну секцију.

Музичку пратњу приликом учења, увежбавања кореографија попут Српских игара са Косова (најмања група), Игара из Грузе (средња група), Босилевградског крајишта (велика група) и Димитровграда (велика група – чисто женске игре) обезбедио је Предраг Алексић из Врбаса.

Посебно ваља истаћи и веома марљив приступ раду српске деце из Румуније, коју је предводила учитељица Наталија Мандран. Њих дванаесторо, поред већ споменути кореографије, увежавали су и Батањске игре.

Све то, наравно, није било довољно. Фолклорним занимањима припојена је и делатност језичке радионице којом су управљале Љубинка Георгијевић, Зита Јокић и Снежана Ковачевић. Приликом часова матерњег језика деца су учила песмице, рецитације на српском језику, од којих је настао колаж „свега и свачега“.

Многи полазници логора били су веома задовољни стручним радом руководиоца секције а сличан осећај карактерисао је и педагоге, међу њима и Станиславу Гајић која је као помоћник Љубомира Вујчина радила са најмањима и најслађима: „Деца су била и више него заинтересована за игре, песме – заиста, заслужују све похвале како су радила на занимањима.

ма. Многи ће се и до године вратити у Батању.”

Љубав и оданост према српској народној музици и песми осећала се и при Музичкој секцији која је на крају увежала познате нумере као што су „Ајд на рогаљ момче“, „Прође Миле кроз наш крај“, „Чујеш, чујеш, чујеш секо“, „Синоћ кад је пао мрак“, „Македонско девојче“ и друге... Михаљ Ловас и Станко Мандић с правом су се могли поносити са својим пуленима.

Табор за очување и неговање народних обичаја био је, у сваком случају, садржајан, обојен стручним радом на високом нивоу и многобројним забавним програмима од којих су се истакли плесачница, концерт Ансамбла „Право“ из Бекешчабе, емитовање филма, ноћно купање (батањски градски базен био је сваког дана радо посећиван и стекао велику популарност), гострономско вече, а последњег дана у Дому културе, који је отворен искључиво за кампере и њихове педагоге, уприличено је завршно вече приликом којег су полазници логора представили своје музичко и фолклорно умеће.

Све у свему, други по реду српски комплексни табор у Батањи протекло је у знаку ревносног неговања традиција, фолклорних и културних вредности српског народа у Мађарској. Већина полазника кампа већ првих дана а потом и 29. јуна, након гала-програма без размишљања се изјаснила да ће и следеће године доћи у Батању. То је, свакако, похвала за организаторе међу којима је без за успех овогодишње логорске манифестације најзаслужнији Боривој Рус, директор Културног и документационог центра Срба у Мађарској: „Драго ми је што је постигнут циљ, а то је међусобно дружење деце путем музике, песме и игре. И овом приликом владала је породична атмосфера при којој је, поред фолклора, до изражаја дошао и српски језик који се често користио у међусобној комуникацији полазника, а то је свакако добро, штавише, пожељно! Мислим да се труд Културног и документационог центра Срба у Мађарској исплатио јер оно што су нам кампери ставили на знање подстиче нас да наставимо логорску манифестацију. Дакле, следеће године поново у Батањи.”

У сваком случају, деца која су боравила у граду на мађарско-румунској граници, тешка срца су се растала од својих педагога и пријатеља, што је још једна потврда успеха српског комплексног логора у Батањи где се свирало, играло, дружило. И неговала српска култура, материнска реч. У циљу унапређења идентитета. И поштовања прошлости, садашњости и будућности, у којој ће управо полазници кампа имати доминантну улогу у очувању и неговању српске културе, језика и светосавске српске православне вере.

Предраг Мандић

Милан Рус и Петар Милошевић, коаутори представе „Мостови Париза”

Нема готовог рецепта за успешну представу

После будимпештанске премијере и неколико узастопних извођења мономјузикла Српског позоришта у Мађарској „Мостови Париза”, ову представу имала је прилике да погледа и публика у Ловри. На позорници сеоског Дома културе, у оквору манифестације Дани позоришта и културе, Зорица Јурковић је још једном заблистала тумачећи лик славне француске певачице Едит Пјаф.

Овога пута преносимо утиске коаутора представе, Милана Руса (уједно и хармоникаша на сцени) и Петра Милошевића.

Милан Рус:

– У позоришту „Тиволи” Ева Вари игра представу о Едит Пјаф, сама са оркестром. Та монодрама је израсла из једне друге драме са десетак глумаца, а појављују се и Ив Монтан и друге карактеристичне фигуре тога доба. Од тога је Ева Вари направила представу која се већ седам, осам година игра у „Тиволију”. Видео сам ту представу и та-

Зорица Јурковић

пустили да текст учини своје. Рећи ћу неке крајности: познат је жанр где аутор или глумац седи и све време публици чита текст, који је врло досадан или врло занимљив. Ово је ипак изнад тога, али нисмо убацили нека посебна, вештачка средства. Кључно је било проналажење оне суштине како би Зорица Јурковић која је извела ову продукцију, могла да нађе онај стил или она два стила којима интерпретира с једне стране прозу, а с друге стране песме. Када кажем да је у питању стил, онда је реч о томе у какву ситуацију смешта себе. Може се замислити да седи у једној фотељи и некоме прича или пак да седи у неком друштву, у центру пажње, где је сви слушају. Могла се ствар окренути и у том правцу да се она директно обраћа публици: да силази са сцене, да се шета међу столовима или да седе за један од њих.

Помишљали смо и на такве могућности, али како су пробае процепале, схватили смо да је сам материјал врло густ и да садржи толико

Милан Рус

одговарајућем нивоу отпеваати песме које су у целом свету познате.

Поред тога, тражили смо простор који би одговарао овој представи. На крају смо се одлучили за једну париску кафаницу са неколико столова и столица, и плакатом, па је премијера изведена недавно, у некадашњој редакцији СНН-а. Много сте нам помогли, јер је Зорица буквално играла на Српским народним новинама. На њих смо ставили сценске даске, што значи да смо имали доста доброг материјала испод сцене.

Зорица је, иначе, била у најтежој ситуацији. Ни редитељу није лако пошто се цела представа своди на градњу једног лика, али је глумачки задатак свакако тежи. Не ради се о једном предавању од сат и двадесет минута, него о мењању расположења, израза лица, осећања, дакле о једном потпуном отварању глумца.

ко се родила идеја да бисмо нешто слично можда и ми могли да направимо.

Затим сам по Србији почео да трагам за текстовима. Интересовале су ме две аутобиографске књиге Едит Пјаф: „Мој живот” и „Не марим ништа ја”. Али, пошто сам дошао до сазнања да те књиге још нису преведене у Србији, Пера Милошевић и ја договорили смо се да сами нешто урадимо. Написали смо један текст, односно превели песме и мислили да ће Зорица бити у стању да забавља публику са тим песмама и прозом сат и двадесет минута.

То је био огроман залагај за једног глумца, поготову што је Едит Пјаф била старија од Зорице Јурковић, а није лако ни глумачки оформити једну особу да буде неко ко је прошао кроз дрогу, болести, алкохол, криминал... Уз све то, треба на

намучили смо се, радили смо представу ноћима и било је свега и свачега. То су неке мале тајне иза кулиса. Није било лако, али представа је направљена и ја се надам да ће још дуго бити играна.

Не знам за рецепт да представа не буде досадна, али ми се у овом случају сам материјал чини доста добрим: и песме и живот Едит Пјаф, с тим што би вероватно неко могао да и то одигра врло досадно. У овом случају реч је о мјузиклу, који је по свом жанру динамичнија врста представе од извођења концентрисане прозе. Ту се види и редитељев укус, композиторов допринос такође, а ми смо се послужили и светлосним ефектима, без којих би ова представа сигурно изгледала другачије. Хармоникаш који свира на сцени је све време нем, али комуникација са њим постоји. Публика то

можда не примећује, али он је ту и да би својом музиком Зорици омогућио неколико тренутака одмора усред њеног монолога, како би могла да настави истим интензитетом.

Неколико пута сам гледао представу Еве Вари, а једном ју је видео и Пера Милошевић. Мислим да је ово једна сасвим другачија представа, управо због Зоричине личности и карактера. Она друга је можда популарнија због хумора који садржи, али је наша поставка другачије оформљена, не желим да користим израз „јача”. Нисмо је радили у правцу тоталне популарности, мада сцена дозвољава и то, већ смо желели да ставимо акценат на неке драмске тренутке из живота Едит Пјаф.

Петар Милошевић:

– Сам материјал је био такав да није било потребе много режирати. Овде је у првом плану текст који једна глумица интерпретира. У таквом материјалу је, по мом мишљењу, главни моменат како се тај текст који оригинално није написан за сценско извођење, адаптира. Најпре на папиру, дакле избор текста и превод, а затим како се он може интерпретирати у живом говору.

Друго питање је било како направити спој прозног, мемоарског текста Едит Пјаф са њеним песмама. Било је јасно да песме не могу бити директни илустративни материјал уз мемоарски део. Дакле, цела ствар се кретала на два нивоа, тако да је требало испробати у неколико верзија како то може да се реализује визуелно и акустички, у једном не много вештачком, измишљеном простору на сцени. Не верујем да је то нека велика режисерска продукција.

Никаквим посебним средствима се нисмо служили. Мислим да смо

Петар Милошевић

драмске напетости, да би директно обраћање публици значило разводњавање тог густог материјала. После тога је пала одлука да се све игра на сцени, у затвореном простору за који нико није сигуран, па ни глумица, где се налази. То је један фиктивни приповедачки простор.

Мислим да је то било најтеже, али када је то Зорица пронашла, онда смо знали шта је оно што радимо.

Било какав простор може да се употреби за представу. Знамо да су у доба ренесансе у Дубровнику као позоришни простор служили дворови или нека фонтана на улици. Некада давно су, на пример, у Сентандреји представе игране на главном тргу. За ову представу је довољан замрачени простор и пар сценских реквизита.

Драган Јаковљевић

Заборављена Барањско-бајска српско-мађарска република

При крају Првог светског рата српске снаге су допрле до линије Маково-Сегедин-Баја-Батосек-Печуј-Сигетвар-Барч. Током 13-14. новембра 1918. године србијанска војска је запосела ово подручје и држала под контролом све до 21. августа 1921. Када је према одлуци великих сила српска армија принуђена да напусти Барању и Бајски трокут, предајући власт хортијевској жандармерији, у Печују су се десили непредвиђени догађаји. У Печују су поред српске управе градом руководили и мађарски социјалдемократски лидери.

У поподневним часовима 10. августа 1921. године, британски пуковник Госет, предводник делегације великих сила стигао је у Печуј са намером да надгледа евакуацију српских снага из Барање. Увече је енглеског официра потражила делегација печујских радника. Окупило се близу три стотине људи на челу са Андреасом Хербертом. Он се енергично успротивио било каквој могућности уласка Хортијеве солдатеке у Барању. Госет их је послушао и уверавао да након успостављања мађарске власти становници окупирани територије неће бити изложени репресалији. Међутим, енглески официр није био уверљив.

Следећег дана на насловној страни печујског листа *Munkás* објавио се провокативни чланак под насловом „Протестујемо” у којем се предвиђала могућност крвавог терора хортијеваца. Следећег дана у Печују су тачно у дванаест сати престале да раде фабрике, рудари су обуставили ископ угља, а власници радњи спустили су плекане ролетне. Више хиљада људи је преплављило улице, журећи према Сечењијевом тргу где се наговештавао митинг.

На балкону зграде Жупаније појавио се др Шандор Доктор, председник Националног већа, присталица Карољијеве странке и најугледнија личност социјалистичког покрета при крају Првог светског рата у Печују. Он је жустро говорио против повлачења српске војске и доласка мађарских јединица.

Главни жупан Барање Светислав Рајић, представник србијанске власти, сва та ускомешана и наелектрисана дешавања посматрао је са дистанце. За њега је најважније било да се одржи ред и мир. У намери да смири напету ситуацију, дао је изјаву према којој евакуација српске војске и администрације Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца не налази се на дневном реду. За потврду његових речи тих дана је, на захтев становништва, из Београда у Печуј, најзад, пристигла делегација за увођење динара као платежног средства на територији Бачке и Барање.

Социјалисти су на челу са градоначелником Белом Линдером за 14. август, у недељу, сазвали велики народни збор на Сечењијевом тргу где се окупило петнаест до двадесет хиљада људи. Градоначелник Печуја Бела Линдер, бивши генералштабни пуковник и министар војних дела у грађанско-демократској

влади Михаља Карољија који је 13. новембра 1918. као представник мађарске владе потписао уговор о примирју, није волео ни националистичке снаге Хортија ни комунисте Беле Куна. Покушавао је спасити аду мира и слободе.

Након ватреног говора Золтана Пазмања који се згуснуо у један очајнички крик: „Латимо се оружја! Латимо се оружја!” Тргом је одјекивало: „Латимо се оружја!”

Затим се окупљенима обратио вешти говорник, печујски академски сликар Петар Добровић, чији ћемо говор покушати реконструисати: „Браћо! Створимо Барањску српско-мађарску републику! Ако треба, поново ћемо створити нашу републику, нашу печујско-барањску аду мира! Не дамо отаџбину, нити вољени, родни град! И нећемо предати нашу Барању хортијевским зулумћарима и њиховим крвавим но-

Проглашење Барањске српско-мађарске републике 14. августа 1921.

жевима. Нећемо дозволити да у Печују и Баји заведу крвави пир белогардејских официра попут Пронаија и Хејаша. Живела Барањска српско-мађарска република! Браћо! Једино силом оружја могу нам одузети земљу! Овде се ради о шездесетак хиљада живота! Стављено је на коцку десетине хиљада живота, будућност и судбина бачко-барањских Мађара, Срба, Шокаца, Немаца, Буњеваца, Бошњака, Јевреја и Хрвата! Браћо, сви смо овде рођени и сви овде желимо да живимо! Сами желимо да одлучујемо о својој судбини и о будућности ове територије! Може доћи сила Антанте, стотинак хиљада живота не може се само тако одбацити и уништити! Уколико куцне час повлачења српске војске, предвиђам моменат да се оствари Барањска српско-мађарска република! За ту могућност већ сада треба предузети одговарајуће кораке! О нашој жељи и одлуци известићемо београдску владу, а уједно, затражићемо њену сагласност. Од овога часа о даљој судбини овог града одлучиће извршно веће. Кунемо се да ћемо нашу територију оружјем бранити!”

Његов говор попраћен је одушевљеним овацијама. Ференц Фекете искористио је прилику и дао предлог да се оснује извршно веће под вођством Петра Добровића. За-

тим је најавио скорашњи долазак Михаља Карољија у Печуј. Потом је делегација на челу са Добровићем кренула код наджупана Рајића да му пријави оснивање Барањске српско-мађарске републике. Рајић је то примио к знању и обећао да ће првом приликом извести Београд о дешавањима у Бачко-барањској области. Истовремено је од лидера затражио да спрече сваки испад. Потом се окупљенима обратио Светислав Рајић саопштивши да ће о прокламацији настанка Српско-мађарске републике детаљно обавестити Владу Краљевине СХС.

Синдикални конгрес још истог поподнева прихватио је настанак Барањске српско-мађарске републике и дао чврсто обећање да ће новонасталу државу, ако устреба, оружјем бранити. Затим су делегати гласали о члановима извршног већа. Тако су први орган локалне власти

шефом месне полиције. Истовремено у Будимпешти је организована такозвана „црвена бригада” од 300 људи која је чекала прву прилику да допутује у Печуј. Мађарска емиграција у Бечу која се састојала од противника Хортијевог режима, тачније припадници групе „Светлост”, доставили су текст са потписом извесног Гарбаија. Суштина чланка је била да се Барањци без оклевања, храбро супротставе Хортијевој страховлади и настојању Хабсбурговаца да угуше све демократске тековине Барањске републике. У тексту се налазила подршка бечке емиграције на челу са Оскаром Јасијем.

16. августа Добровић је окружен одушевљеном масом, овацијама испраћен на железничку станицу и отпутовао за Београд. Ни слутио није да се никада више неће вратити у свој родни Печуј. Истога дана, 16. августа 1921, умро је краљ Петар.

У зору 17. августа композиција од четрдесет вагона напустила је Печуј и кренула у правцу Осиека. Крцати вагони беху натоварени намештајем и документацијом канцеларија градске управе.

18. августа Добровић је у Београду разговарао са премијером Пашићем који му је том приликом рекао: Познавајући околности и дешавања, влада Краљевине СХС не прихвата консеквенце пружања подршке могућег оружаног сукоба. Истога дана команда српске војске у Печују добила је наређење о neodложној евакуацији Бачко-барањског региона.

Градоначелник Бела Линдер се 18. августа вратио из Београда и забринуту народу рекао да не брине, међутим, он је са својом породицом већ следећег дана напустио Печуј. Велики жупан Рајић још је и тада био на свом месту и поставио огласе. Људи су знатижељно читали масним словима одштампано саопштење. Сви они који не желе да дочекају улазак јединица мађарске војске моћи ће да отпутују возом који ће кренути 20. августа у 11 часова. Још истога дана поподне у 3 сата кренула је и друга композиција према Осиеку. Тада је Печуј напустило око двадесетак хиљада људи. Настала је паника, већина их је остављала све за собом. Понели су само најважније ствари. Првим возом су кренула деца и жене. Настала је општа бежанија. Успаничени људи су без двоумљења хитали према жељезничкој станици. Бежали су многи либерално настројени грађани, напуштали су своје домове интелектуалци, обртници, радници, власници ситних радњи и предузетници социјалдемократског убеђења који нису желели да дочекају Хортија и његове белим перјаницама окићене офицере.

Комесар српске владе Светислав Рајић 19. августа је званично предао канцеларије Градске куће своје колеги Ђули Гостоњију. Српска полиција је 20. августа уступила своје место мађарској полицији. Уведено је ванредно стање. Дана 22. августа у више таласа стизале су јединице мађарске војске генерала Шоша.

Драгомир Дујмов

ИЗ НАШЕ

ИСТОРИЈЕ (72)

Уређење Царства

После освајања Тесалије и Епира 1348. године, Душан је с правом тврдио да је заузео пет шестина Византијског Царства. Његова држава се тада простирала од Дунава на северу до Коринтског залива на југу. На таквој огромној територији требало је организовати управу која ће добро функционисати.

Ни легитимност Душанове царске титуле није била решена. Византија је додуше са знатним закашњењем реаговала на Душаново крунисање за цара, али је реаговала. Јован Кантакузин у својим списима Душана упорно назива „српским краљем”. Пошто је као сувладар Јована Палеолога за господарио Византијом, он је у Цариградској патријаршији нашао савезника у борби против Душана. Користећи се правима свог положаја у православној свету, цариградски патријарх Калист је 1350. године искључио Душана, патријарха Јоаникија и цело српско свештенство из заједнице православних хришћана. Иза те анатеме је стајала политичка одлука, и Душан је успео да је неутралише такође политичким средствима. Он је још првих дана после свог крунисања у Скопљу младог цара Јована Палеолога назвао „преузвишеним царем Ромеја” и тиме признао његова легитимна права. Када је дошло до поновног сукоба између Кантакузина и Јована Палеолога, Душан је пружио помоћ Јовану Палеологу, који му заузврат признаје царску титулу. У јулу 1351. Јован Палеолог назива Душана „преузвишеним царем Србије”. Иако територијално ограничена на Србију, тим чином је Душанова царска титула легитимисана, јер нико није имао више права од византијског цара да некоме призна или оспори царску титулу.

Што се уређења тиче, Душан је своју државу поделио на две целине. Старе српске области од Дунава и Јадранског мора до Скопља дао је на управу свом сину Урошу који је носио титулу краља, док је под непосредном својом владавином задржао „ромејске земље и градове” од Скопља јужно и источно. Сходно тој подели, савремени списи говоре о „земљи краљевој” и „земљи царевој”. До стварне поделе власти између Душана и Уроша међутим није дошло. О важнијим стварима је одлучивао Душан.

На новоосвојеним територијама Душан је углавном задржао византијски систем владавине. Он је својим рођацима и великашима додељивао старе византијске титуле и давао им на управу поједине области. Највиша је била титула деспота, а за њом је следила титула севастократора и кесара. Деспотску титулу су добили Душанов полубрат Симеон, шурак Јован Асен и великаш Јован Оливер.

Предраг Степановић

ПИСМА

ИЗВЕСНОЈ

Културна корупција

Кажу да у Њујорку живи око 1.700 дипломата који у Уједињеним нацијама представљају своје земље. Пошто уживају дипломатски имунитет, што значи да се не могу судски гонити у земљи домаћину, често се дешава да дипломатски представници паркирају аутомобиле непрописно, а никада за то не буду кажњени. Отишло је дотле да годишња вредност неплаћених казни за паркирање у Њујорку износи више од 18 милиона долара. Ова ситуација је за неке доконе социологе била идеална да истраже како на корупцију утичу друштвене, културне и друге укоренење норме, осим оних правних. И показало се, нећеш ми веровати, да утичу много, јер како иначе објаснити да дипломате из земаља у којима је корупција већа, имају много више неплаћених казни за паркирање.

Извесни Фисман и Мигуел, у чију сам студију имао прилике да завирим, рангирани су 146 земаља на основу односа неплаћених казни за паркирање и броја дипломата у мисији неке земље. Будући да се неплаћање паркинга казне (злоупотреба службеног положаја зарад приватне користи), одлично уклапа у дефиницију корупције, социолози су сматрали да ће понашање дипломата из различитих земаља у ситуацији у којој нема правних санкција, показати колико друштвене норме или култура утичу на корупцију. Листа земаља коју су добили на овај начин готово је иста као и она коју на основу других показатеља корупције сачињавају организације које се тиме иначе баве. Тако просечни дипломата из Чада има 124 неплаћене казне, из Бугарске 117, а из Норвешке и Шведске ниједну. Србија на тој листи на двадесетом месту, са 38 неплаћених казни по једном дипломатском представнику. Узмемо ли у обзир само европске земље, она је трећа. Са старог континента испред ње су само Бугарска и Албанија (захваљујући овој првој можемо да ликујемо како је ЕУ ипак гора од нас).

Дакле, друштвене и културне норме су ипак од пресудног значаја када је корупција у питању. Чак и хиљадама километара далеко од куће, дипломате се понашају на начин који је у њиховој земљи уобичајен. Дакле, до промена када је корупција у питању долази споро, јер уз правне норме, које се могу променити релативно брзо, треба утицати и на друштвене и културне. А то је, драга моја, за један људски век мало. Знаш оно: лако је истерати човека из Чада, али тешко Чад из човека.

tvojdragan@gmail.com

КУЛТУРА МАТИЦЕ

Нова књига Слободана Ракитића

Поетска књига Слободана Ракитића *Потомак, нови потомак*, у издању Рашке школе, представљена је недавно у просторијама Српске књижевне задруге у Београду. Према ауторовим речима реч је о, у целини, новој збирци песама, уз оно сачувано и обогаћено језгро из књиге *Потомак*, објављене 1982. године. У ову збирку укључен је и знатан број раних песама Слободана Ракитића, до сада објављених само у периодици, као и песме новијег датума.

„Потомку сам се вратио не само из емотивних, већ и из поетичких разлога. Желео сам да исправим неправду према овој књизи, коју сам непотребно разорио, неке песме пренео у *Татије у пламену*, а неким се нисам враћао све до сада, нити сам их прештампавао. У књизи *Потомак, нови потомак* појавиле су се теме које су у основи комплементарне косовској теми, а основна особина ове књиге у ширем значењу је да се бави завичаним темама”, рекао је Слободан Ракитић.

О поетском стваралаштву Слободана Ракитића говорио је Драган Лакићевић, уредник Српске књижевне задруге, који је нагласио да су Ракитићеве песме мале лирске свечаности, реторске беседе и молитве. „Плачеви и даворје модерног израза... Речи биране, језик чист – све у служби мелодије и лепоте песништва”, рекао је Лакићевић.

Изабране песме Алека Вукадиновића

У просторијама „Просвете” прошле недеље вођен је разговор о поезији Алека Вукадиновића, прошлогодишњег добитника награде „Десанка

Максимовић”, и представљена је збирка његових изабраних и нових песама *Књига прстенова*, у издању Задужбине „Десанка Максимовић”, „Просвете” и Народне библиотеке Србије.

Универзитетски професор Бошко Сувајцић у песништву Алека Вукадиновића препознао је дубоку интелектуалну посвећеност, ослоњену на разлоге срца, поверење у језик и палимпсест од следећа народне мудрости и есхатолошке визије. Марко Крстић поезију Алека Вукадиновића сместио је у европски оквир и довео је у везу са идејом хипертекстуалности у српској поезији.

Гојко Суботић – члан Атинске академије

На свечаној церемонији 12. јуна у Атини, академик Гојко Суботић, историчар уметности, постао је и званично члан угледне Атинске академије. Том приликом, у присуству великог броја званика, стручњака и грчких пријатеља, Гојко Суботић одржао је приступну беседу „Прве испоснице у Метеорима”.

Гојко Суботић био је дугогодишњи саветник Византолошког института САНУ, а од 1997. до 2000. године обављао је функцију директора Галерије САНУ. У својим научним истраживањима посветио се највише проучавању српске уметности средњег века и њеним везама са Византијом и Западом, као и уметничком наслеђу Балкана у време турске власти. У овим истраживањима значајно место заузимају студије о споменицима четрнаестог века у Светој Гори, на Метеорима, Водену, Касторији, Охриду.

Пре десет година објавио је и преглед уметничког стварања на Косову и Метохији у тринаестом и четрнаестом веку. Гојко Суботић је добитник Октобарске награде града Београда (1981), награде за културу Вукове задужбине (1999), а Номархион Атике са градом Атином доделио му је почасну титулу амбасадора хеленизма (1999).

...И

ТАЧКА

Децентрализација

После великог пустошења варварских племена – која су се појавила изненада, дојавивши на неоседланом, брзим коњима са непрегледних источних равница, попалила сва села и мање градове око Б, и разорила и сам поносити велеград, сасекавши и устреливши добар део његових дочекали са искреним одушевљењем, изградиле су своје моћне тврђаве, немилице трошећи златнике из владареве ризнице, а када су та утврђења коначно изграђена, и последњи топ је постављен на своје место, схватили су да од сада заиста имају моћ да се одбране од варвара – али не само од њих, него и од свог владара, кога од тада нису пуштали ни близу својих насеобина, те се његово до тада моћно царство, нагло и неочекивано svelо на сам град Б.

Киша и сунце

Ових дана над градом Б. удружили су се киша и сунце, док она пада, оно сија, док она кваси, оно суши, док она облачи, оно ведри, и док грађане озбиљно збуњује и забрињава овај удружени наступ светлости и таме, њихов неприродни савез, песник М. се искрено радује, јер му све ово мирише на чисту, природну поезију.

Милан Степанов

МАТИЦА НА ДЛАНУ**Буше, Буше, колико је сати**

Иако су све очи упрте у Мејн, и иако је Савет безбедности одлучио да се о Косову више не расправља док на ову тему не попричају Путин и Буш, од овог састанка не треба много очекивати. И једна и друга страна понављају већ познате ставове: САД тврде да ће Косово бити независно, а Русија да неће пристати на решење које није резултат договора Београда и Приштине. Зато се у Бриселу разматрају нове могућности решења за Косово, али о њима за сада не постоји консензус међу чланицама Европске уније.

Вашингтон је у међувремену одустао од претње да ће сам признати независност Косова без чекања на резолуцију СБ УН, због инсистирања дипломата ЕУ да мисија Уније не може да замени УНМИК без резолуције УН. Сада се у ЕУ јавља низ нових питања о томе којим путем треба ићи, а као једна од могућности разматра се да ли би ЕУ требало да подржи стратегију доношења резолуције у две фазе.

У првој фази мисија УН резолуцијом би била замењена мисијом ЕУ и међународном цивилном канцеларијом, а кроз годину дана била би обављена ревизија, уз процену да би, како се надају, Русија тада пристала на суверенитет Косова.

Све ово, дакако, иде на руку Београду, док су у Приштини забринути због могућег народног незадовољства. Прича се да Џорџа Буша није много брига за Косово или Србију, да Европљани страхују да би могли да изгубе руски гас, а

Русија само жели да се освети САД за прошла понижења.

Аналитичари подсећају да се по обустављању бомбардовања Југославије 1999. Русија осетила превареном јер јој није омогућено да учествује у мировним мисијама Кфора и НАТО-а, иако је управо она приволела Србију да се повуче са Косова. Путин сада жели да покаже Европи и САД да не могу да игноришу договоре постигнуте с Русијом. Русија се пре осам година јасно успротивила независности Косова, и то је и сад недвосмислено показала. Руси такође желе да докажу како савезништво с њима има тежину јер намеравају да прошире сферу утицаја, а нарочито на Балкан као област свог историјског интереса. Москва у ствари једва чека прилику да се сукоби са Западом и победи, а када је реч о Косову има дипломатске, економске и војне опције да конкуренцију примора на повлачење. Ако Путин победи у вези са Косовом, читав низ претпоставки земаља централне и источне Европе о ограничењима Русије, као и француских и немачких претпоставки о будућности Европе биће промењен.

Са друге стране, Европљани желе да се питање Косова склони са дневног реда, јер им не одговара ширење муслиманског утицаја на Балкану. ЕУ је забринута због промене граница на основу етничког састава јер Баскија, на пример, годинама покушава да се одвоји од Шпаније. Што се Американаца тиче, чињеница да на Балкану воде промуслиманску политику представља очигледну предност, јер у остатку света важе за антиисламисте. Зато се амерички председник само насмејао када је приметио како је рукујући се са грађанима Тиране остао без сата. У Ираку би остао без руке.

ТЕКУЋА ТРАКА**Стража против вукова**

На тремеји Србије, Бугарске и Румуније изведена је заједничка војна вежба ове три земље под називом „Дунавска стража 2007“. Извођењу вежбе чији је циљ јачање регионалне безбедности и заједничка обука националних система за управљање кризама присуствовали су и председници Борис Тадић, Георги Прванов и Трајан Басеску. Удружене армије су за непријатеља имале имагинарну терористичку групу „Балкански вукови“.

Прослава Видовдана

На Косову је уз присуство престолонаследника Александра и два министра из Коштуничиног кабинета обележен Видовдан и годишњица Косовске битке. Како је саопштено из Косовске полицијске службе, због ометања реда и мира приведено је седам особа, од којих шесторо Албанаца и један Србин из Београда. Упркос забрани шефа УНМИК-а у Грачаници су били и припадници тзв. Гарде цара Лазара, а један од њих је ухапшен јер је одбио да скине мајицу са ознакама Гарде.

Срби одбацили закон

Скупштина Републике Српске одбацила је закон високог представника у БиХ о оснивању Меморијалног центра Поточари. Скупштина РС је затражила од Савета за имплементацију мира у БиХ да поништи одлуку високог представника Кристијана Шварц-Шилинга о стављању Меморијалног центра Сребреница-Поточари под ингеренције државе и „заустави све активности канцеларије високог представника којима се нарушава Дејтонски споразум“.

Либанска армија сломила отпор исламиста

Либанска армија је претпрошлог четвртка саопштила да је „сломила“ исламске екстремисте у палестинском избегличком логору на северу земље, после жестоких борби које су трајале више од месец дана. Либански министар одбране Елијас Мур је изјавио да су војници почели операцију чишћења и да ће се опсада логора Нар ал Баред, крај Триполија, наставити, док се вође екстремиста не предају. Више од 150 људи је погинуло, укључујући најмање 20 цивила у том најкрвавијем унутрашњем насиљу у Либану од завршетка грађанског рата 1990. године. Пре почетка сукоба у Нар ал Бареду је живело око 40.000 људи, али је већина побегла за време повремених прекида ватре. Велики делови логора сада су претворени у рушевине.

Смењен шеф италијанске полиције

Шест година после бруталног напада на младе антиглобалисте у једној ђеновској школи, за време одржавања самита Г-8 у том италијанском граду, бремене одговорности свалило се и на плећа врховног шефа италијанске полиције Ђанија де Ђенара. Јавни тужилац у Ђенови покренуо је недавно истрагу против првог полицајца са Апенина, због подстицаја на лажно сведочење пред судом, у процесу против полицајаца осумњичених за масакр. У међувремену, премијер Романо Проди обавестио је италијанске посланике о смени истакнутог полицајца, наводећи као разлог разрешења са дужности договор од пре седам година.

Подсећања ради, припадници италијанске полиције, распоређени на задатку обезбеђења самита Г-8, седам најразвијенијих земаља запада и Русије, истакли су се бруталношћу испољеној према демонстрантима. Најкрвавији чин представљао је упад јуришне полиције у ђеновску школу Диаз, који су антиглобалисти користили као бивак. Интервенција је упоређена са праксом диктаторских режима у Јужној Америци, али, упркос великом броју повређених, истрага и судски процес нису донели резултате.

ОКО ПЛАНЕТЕ

Тежак договор чланица ЕУ на самиту у Бриселу

Уместо Устава – уговор о реформама

На прошлонедељном бриселском самиту ЕУ, после драматичног преговарачког маратона који је трајао 36 сати, коначно је постигнута сагласност о прилично радикалном реформисању Европске уније.

Уместо планираног устава, који се „насукао“ на референдумско „не“ у Француској и Холандији 2005, што је изазвало праву блокаду у ЕУ, ступиће на снагу, највероватније 2009, уговор о реформама. Британци и Холанђани су, наиме, били посебно „алергични“ на свако спомињање појма устав, плашећи се настанка европске „супердржаве“.

Садржај поменутог споразума, на основу смерница лидера ЕУ, треба да сачини међувладина конференција. Реч је о преговарачком процесу експерата и политичара, који може да траје месецима.

Спорна „тежина“ гласова, око које су се ломила копља и претио полски вето, остаје до даљњег по старом, а потом би требало да ступи на снагу принцип „дупле већине“ по којем би одлука би-

Хрватска ускоро у ЕУ?

Лидери европске фамилије су се на прошлонедељном бриселском самиту сагласили да не затварају врата пред новим кандидатима. На та врата би, како је у Бриселу речено, Хрватска могла да закуца већ 2009, али су построжени услови за улазак нових држава. Они се посебно тичу нивоа и квалитета демократије, привреде и људских права.

Израда текста реформског уговора почиње крајем јула

Португалија, која ће 1. јула преузети председавање ЕУ од Немачке, сазваће за 23. јул међувладину конференцију која ће припремити нацрт уговора о реформи институција ЕУ, саопштио је прошле недеље португалски премијер Жозе Сократеш. Сократеш је новинарима у Бриселу рекао да се нада да ће текст уговора бити усвојен у октобру на неформалном самиту ЕУ у Лисабону, пошто га претходно усвоје шефови дипломатија ЕУ на састанку у септембру у Бечу. „Желимо да убрзимо процес. Наша намера је да током неформалног самита у октобру усвојимо текст уговора“, рекао је Сократеш.

ла пуноважна ако се за њу изјасни преко половине чланица ЕУ (55 одсто) чије становништво броји најмање 65 одсто од укупног броја житеља уније.

Будући шеф дипломатије, и несудећи министар, зваће се високи представник за спољну политику и безбедност (титула коју носи тренутно Хавијер Солана, предвиђен, иначе, за нови положај). Он ће обједињавати послове и надлежности садашњег високог представника и комесара за спољну политику. Биће, у исто време, почаствован и положајем потпредседника Европске комисије.

Европска унија добија и председника, са мандатом од две и по године. Проширује се систем одлучивања већином, уместо обавезне једногласности, у више области. У оним осетљивијим, као што су спољна политика, порези и социјална политика, и даље ће важити обавезна сагласност свих. Појачана је улога и уплив националних парламената на одлуке које се доносе у Бриселу, са увођењем „жutih“ и „црвених“ картона, као опомена и упозорења.

Српска школа у Будимпешти

Незаборавни доживљај у Пилишу

Школа у природи

У среду 30. маја у школи су били нормални часови, а поподне у три сата смо кренули на Западну станицу. Пошли су трећи, четврти и пети разред. Укупно нас је било четрдесеторо. Четрдесет и пет минута смо путовали до Пилиша. Кад смо стигли до Пилиша возили смо се кочијом. Пут је трајао десет минута. Тамо је био још један аутомобил који нам је понео ствари. Кад смо стигли на одредиште, пакети су већ били испред улаза. Када смо ушли било је слично као у Шканзену. Затим су подељене собе. Ја сам био у једној мањој соби са Петром и са Микијем. Петар је своје ствари ставио у ормар, а Милорад и ја нисмо. Када смо изашли из собе посетили смо остале. После тога смо се играли фудбал са Ациком. Увече у седам сати смо ишли на вечеру, пили смо сок од малине и јели смо шпагете. У десет сати је било гашење светла, али ми нисмо могли да спавамо јер смо видели три црвене тачке и мислили смо да су дошли ванземаљци и да ће нас однети. Тек у једанаест сати сам успео да заспим.

Другог дана, 31. маја, пробудили смо се у пола шест. До пола девет смо се картали и читали. Доручак је био кифла са медом. После доручка смо увек ишли на тенис. Кад сам се уморио онда ишао да играм стони тенис. Око дванаест сати смо ишли да шетамо до продавнице. Док смо шетали видели смо пуно куца и дрвећа. Када смо стигли онда сам се јако зачудио јер је продавница била јако мала и само је петнаесторо стало. После продавнице вратили смо се до кућице и играли смо се. Увече у пола девет сваки разред је измислио по једну кореографију. Када се завршила представа пошли смо на спавање.

Трећег дана смо се вратили у Будимпешту код својих родитеља и јако смо се радовали. Било ми је јако жао што нисмо још неколико дана остали у Пилишу.

Милорад Дудор, 3. разред

*

У среду је сунце весело сијало, а птице су отпевале своју најлепшу песму. Да вам кажем зашто? Није тајна. У среду је 3. 4. 5. и 6. разред

отпутовао у Пилиш на два дана. Пут до Пилиша није био дугачак. Ишли смо возом, а после тога кочијама до смештаја. Тамо је био велики плац са пуно дрвених кућица, терен за играње, тенис, фудбал и штала. Прво смо се играли на игралишту, па смо у шест сати отишли на вечеру, а после вечере на тенис. Истуширали смо се, легле да читамо и у десет смо угасиле светло. У четвртак смо јако рано устале. Играле смо се лоптом и отишле на доручак, па у шетњу. Дуго смо шетали. После шетње смо ручали, а онда су уследиле спортске игре. Пети разред је био најбољи. Пре вечере смо фарбали стаклене теглице. Увече се спремила забава. За забаву је скоро сваки разред измислио једну кореографију да је одигра. Наравно, и ми девојчице смо измислиле једну кореографију. Певале смо, плесале и добиле награде, једног змаја и бадмингтон. Забава је трајала до касно увече. Следећег дана смо цело јутро пуштале змаја. Око десет сати смо отишли на јахање. После ручка смо кренули за Будимпешту. Срећни и уморни вратили смо се кући.

Мина Ремели, 3. разред

*

У среду поподне смо отишли на Западну железничку станицу. Возом смо дошли до Пилиша. Тамо нас је чекао фијакер. Фијакером смо мало ишли кроз град, а онда дуго кроз шуму. Дошли смо до дрвених кућица у којима смо спавали. Распремили смо све ствари из кофера и

железничкој станици смо чекали воз. Док смо га чекали прошла су два теретна воза. Учитељица је рекла: „Ако неко пређе жуту линију, платиће ми цело летовање!“ Али се учитељица само шалила. Када је воз дошао утрпали смо кофере и сели. Пут није дуг. Ја бих волела да и следеће године идемо на исто место, само на једну или две недеље.

Јована Богдановић, 3. разред

*

Дана 30. маја смо ишли у школу у природи. Путовали смо возом, пут није био дугачак. Кад смо стигли пресели смо на кочије и даље путовали до наше кућице. Кад смо стигли прво смо играли фудбал а после смо испакovali торбе. Троје деце је стало у једну собу. Муки, Андреј и ја смо били у једној соби. У 6 сати смо ишли на вечеру. После вечере смо се играли. Девојчице су биле лоше и мењали смо куће, и после смо се туширали. Девојчице су нас позвале на пижама парти. На журци смо били лоши, па је учитељица рекла да морамо спавати.

Кад смо се пробудили било је добро. Пресвукли смо се и пошли на доручак. Доручак је био паризер, сир и салама. Направио сам два сендвича и све сам их појео. После доручка

стигли и распаковали се, још смо се мало играли са њима, па смо вечерали шпагете.

Другог дана ујутру у 9 сати смо доручковали. После доручка смо шетали 6 километара. Када смо се вратили из шетње пртали смо ливаду са булкама. После смо се играли на дворшћу. У 3 сата смо ручали. Након ручка је дошла једна жена која је донела стаклене тегле, контуре и боје за стакло. Донела је и папирће са цртежима. Ми смо то прецртали на тегле. Док смо чекали да се контура осуши, играли смо се. Када се контура осушила, обојили смо цртеж. Увече смо имали забаву. Сваки разред је требао да смисли кореографију. Наша се звала „Љубоморне шминкерке“. Девојчице из нашег разреда су певале „Милица је цурица ко пуслица“. За представу смо добили бадмингтон, а за певање шареног змаја.

Сутрадан смо после ручка јахали коње. Док су шестаци и петаци јахали, ми смо се играли у парку и пуштале змаја. Али се змај закачио за дрво. Змаја је учитељица спустила дугачком граном. Када су сви јахали кренули смо кући. Овај пут су прво петаци и шестаци ишли кочијама. На

Муки, Дејан, Дани, Адам, Андреј и ја смо играли рат са папучама. Учитељица је баш ушла кад сам изговорио нешто ружно. Учитељица је рекла да идем кући. После сам плакао. Учитељица ми је дала још једну шансу. У 12 сати је био ручак. Добили смо супу са месом и поховано месо са печеним кромпиром. После ручка сам се љуљао. Брзо је прошло време и пошли смо у шетњу. Два сата смо шетали. Када смо стигли у камп била је вечера. За вечеру смо добили прженицу. После вечере је било такмичење. Такмичење је било добро али дугачко. После смо јели пиле. Учитељица је рекла да идемо на спавање, а ми нисмо хтели, само кад нас је други пут опоменула.

Кад сам се пробудио нисам могао исправити ногу. Пресвукли смо се и отишли на доручак. Доручак је био паризер, сир и салама. После доручка сам се љуљао и пуно сам се играо. Научио сам како се игра тенис. Пеки и ја нисмо ишли на јахање него смо се љуљали. После смо кочијама ишли до воза. Кад смо стигли у Будимпешту, на станици су ме чекали мама, брат и сестра. Када сам стигао кући гледао сам телевизију.

Јакоб Чаба, 3. разред

Мађарски институт за просвету расписује

Фото конкурс под насловом „Прошлост и садашњост наших народности”

Услови учешћа су:

1. категорије:

- документациона фотографија
- уметничка фотографија
- репортажна фотографија

2. може се послати максимум 15 фотографија, црно-беле или у боји
3. величина фотографија – 13x18 cm

4. на позадини сваке фотографије треба да пише редни број, име ствараоца, поштанска адреса

5. приликом конкурисања треба испунити формулар

Рок предаје фотографија:

30. новембар 2007.

Све информације:

Magyar Művelődési Intézet
Képzőművészeti Lektorátus
1011 Bp. Corvin tér 8. Lukács Mária
tel: 225-6043, 225-6041
www.erikanet.hu
e-mail: lukacsm@mmi.hu

Плесачнице у Културном центру на тргу Алмаши

сваког понедељка – Балканско клубско вече
свира оркестар „Тракија” – балканска музика и игре
сваке недеље – грчка плесачница
свира оркестар „Сиртос” – грчка музика и игре

Државни секретаријат за међународне везе и националну политику
Уреда премијера

Расписује конкурс за коришћење мањинског координационог и интервенционог материјалног фонда

Циљ потпомагања:

Потпомагање се односи првенствено на мањинске „нонпрофит” организације, институције и мањинске самоуправе, које се налазе у кризној ситуацији због финансијских потешкоћа.

Конкурисати могу:

- мањинске образовне, културне, научне институције,
- мањинске самоуправе,
- мањинске друштвене организације,
- месне самоуправе, задужбине, друштва за јавно добро, црквене организације.

Конкурисати се може: искључиво путем формулара

Рок предаје: континуирано до 15. новембра 2007.

Рок остварења конкурса: 31. децембар 2007.

Пријава може да се преда:

Путем поште, на адресу: 1357 Budapest, Pf. 2.
Лично: Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Főosztályának Titkársága, 1055 Budapest, Báthory u. 12.

Све информације у вези расписаног конкурса и формулар могу се наћи на интернет страницама: www.meh.hu; www.mnekk.hu односно на тел: 06-1-441-2210, 06-1-441-2211

Позив Дешчана на поклоничко путовање у Грабовац

Српска православна црквена општина Деске организује поклоничко путовање

на храмовну славу у Грабовац 15. јула

Цена учешћа је: 500 фт.

Полазак 15. јула у 6 сати испред Српске цркве у Десци

Аутобус скупља путнике: у Сиригу на тргу Хероја,
у Новом Сегедину испред Спортске хале, у Сегедину испред музеја
Заинтересовани могу се јавити код:
свештеника Светомира Миличића и председника црквене општине
Младена Ђукина

Путовање у Грабовац из Будимпеште

на прославу храмовне славе

Полазак за Грабовац 15. јула, у недељу
у 6.30 сати испред пештанског храма

Молимо све заинтересоване да због ограниченог броја седишта
у аутобусу (33) благовремено резервишу места.

Износ учешћа од 900 фт.

може се уплатити сваког дана у пештанском храму код татора.

Организатори и покровитељи путовања су:

Културни и документациони центар Срба у Мађарској,

Српска самоуправа XIII кварта и Црквена општина у Будимпешти

Слушајте Радио Срб

Једносатним информативним издањем, састављеним од разних говорних прилога, јавља се Радио Срб – интернет радио српске заједнице у Мађарској. Радио Срб своје информативне емисије емитује сваког петка од 17 до 18 часова, а можете их чути у било је које време на сајту:

www.szerb.hu

СНН

Недељни лист Срба у Мађарској. Адреса: Српске народне новине, 1065 Budapest, Nagymező u. 49. Телефон: 475-0654. Главни уредник: Милан Степанов, секретар редакције: Милица Вукајловић. Оснивач и издавач: Српски демократски савез. За издавача: Андрија Роцков.

Финансира се на основу мањинског законца из државног буџета посредством Државне задужбине за мањине. Суфинансијер: Министарство културе и медија Републике Србије. Лист дистрибуира Мађарска пошта, а претплаћује се код издавача. Име и адресу послати на адресу Szerb Demokratikus Szövetség, 1065 Budapest, Nagymező u. 49 а уплатити поштанском уплатницом или на жиро-рачун број платног промета 11705008-20417439. Претплата на лист је 4000 фт. за целу годину. За иностранство годишње 40 EUR, (10.000 Фт) – Штампа: КОМП-прес Кфт. Одговорни пословођа: Ференц Ибош. – Технички руководиоци: Карољ Сабо. ♦ Српске народне новине на Интернету: Home page: www.snn.hu E-mail: stepanov.milan@gmail.com

HU ISSN 1215-072 x

Фото: Иван Јакшић

Посета Дамаску

Предстојатељ Александријске православне цркве Теодор II у пратњи митрополита јоханес-буршког Серафима, епископа нитријског Никодима и архимандрита Илије посетио је Антиохијску православну цркву са седиштем у Дамаску. У току своје посете патријарх Теодор се састао са патријархом Велике Антиохије и целог Истока

Игњатијем IV. Александријски патријарх је посетио неколико духовних центара Антиохијске патријаршије, међу којима су и манастир Св. апостола Павла, који је подигнут на мјесту јављања Господа гонитељу Савлу и манастир Рођења Мајке Божије у коме се налази чудотворна икона коју је насликао свети апостол и јеванђелист Лука.

Вест из Атине

Поглавар Грчке православне цркве Архиепископ атински Христодул, који је оперисан

због рака дебелог црева, највјероватније ће бити упућен на даље лечење у САД.

Свети Цар Лазар – Видовдан

Великомученик и угодник Божији, цар Лазар родио се 1329. године у граду Прилепу. Још као дете био је благе нарави, оштроуман и добродушан. Васпитаван је у хришћанској вери и побожности. И као такав од Бога доби многе дарове, које умножи, те тако даровит привуче на себе пажњу цара и би узет на двор цара Душана, где постаде славан и уважаван од свих због своје честитости, витештва и побожности. Ожени се царевом рођаком, Милицом, кћерком кнеза Вратка, која је била од лозе Немањића. Године 1353, би му дато достојанс-

тво кнеза. Благочестиви господар српски, Лазар је био веома христољубив и ту своју љубав испољавао је према Цркви Божијој. Његова највећа брига је била да измири Српску и Цариградску Патријаршију. Као изасланика цариградском патријарху послао је монаха Неанију, да га замоли да са Срба скине проклетство (анатему), што би и учињено. Борио се овај угодник Божији против турске најезде и у сукобу, који се одиграо 15. јуна (28. јуна по новом календару) 1389. године против турског цара Мурата би посечен.

Филм о ави Јустину

Манастир Ћелије и „Двери српске” организују циклус јавних пројекција дугометражног документарног филма „Ава Јустин”, који се недавно појавио са благословом Његовог преосвештенства епископа ваљевског г. Милутина и у продукцији манастира Ћелије. На трагу успеха и стандарда филмског житија који су постављени са прошлогодишњим филмом „Свети Николај Српски” у продукцији Српске православне црквене општине Берлин, урађен је нови филм о једном савременом српском светитељу. Реч је о архимандриту Јустину Поповићу, једном од највећих свеpravославних теолога и духовника у 20. веку и, уз владика Николаја Велимировића, најважнијој личности Српске Цркве у протеклом столећу.

Филм траје 120 минута, а сценарио и режија изнова су поверени врхунском православном уметнику Ђакону Ненаду Илићу, који је, у сарадњи са истом екипом као из филма „Свети Николај Српски”, направио ново ремек-дело. Филмски колаж о личности и светом примеру Јустина Ћелијског направљен је из

низа сведочанстава његових блиских пријатеља и ученика, како из Србије тако и из иностранства, и бројне документарне грађе која је остала иза овог готово нашег савременика (упокојио се 1979. године).

Овим поводом из штампе је изашло поновљено издање тематског броја часописа „Двери српске” (број 22, 2/2004), који је у целини био посвећен светом Јустину Новом. Темат садржи избор из дела у распону од првих, друштвено активних младачких текстова између два светска рата до најзрелијих предсмртних завештања, као и кратко житије и чуда овог српског светитеља новог доба.

Филм се може набавити преко манастира Ћелије на телефон 014 291 715, као и на пројекцијама које ће уследити широм српских земаља, а цео приход, према завештању о. Јустина, иде за изградњу нове цркве Светог Саве у манастиру Ћелије. Сви заинтересовани за јавне пројекције филма „Ава Јустин” и „Свети Николај Српски” у Србији или српским земаљама и расејању могу се јавити канцеларијама нашег удружења у Нишу и Београду.

Кинески мученици

У Свето-Успењској православној општини у Пекингу, на територији амбасаде Руске Федерације у Кини, 24. јуна, на дан успомене на 222 кинеска мученика, служена је Света Литургија. Протојереј Дионисије Поздњајев одслужио је парастос код Крста, подигнутог у априлу ове године на месту православног храма који је разорен 1957. године.

Кинески мученици су канонизовани од стране Руске православне цркве 1902. године. На самом почетку прошлог века, 1900. године, Руска духовна мисија у Кини је претрпела највећа искушења у својој историји. Кинески покрет који се борио против странаца и свих који са њима сарађују уништавао је све што није кинеско. У јуну 1900. године, устаници

су ушли у Пекинг. У то време у Кини је било око 1500 православних Кинеза. Гнев устаника се излио управо на њих и тих дана је у Пекингу страдало неколико стотина православних. Од пострадалих, 222 особе су нађене и идентификоване. Ово страдање православних Кинеза у ноћи између 23. и 24. јуна 1900. године названа је Вартоломејска ноћ Бејпина (тако се до 1949. називао Пекинг).

На темељима тада разорене цркве Православне мисије у Пекингу, 1903. године је саграђена спомен костурница у коју су сахрањене мошти кинеских мученика. Када су педесетих година на територији амбасаде СССР-а почели да граде нови комплекс, храм Св. мученика, кинески је разрушен, мада за то није било потребе.

Заветна постојбина

„Заветна постојбина српске земље – Косово, наш је дуг и пред Богом и пред напаћеним народом, који крај својих све проређенијих огњишта, чува светиње не само Срба, већ и читавог просвећеног човечанства”, поручио је Његова светост патријарх српски господин Павле поводом Видовдана.

„Област рашко-призренске епархије била је током векова средишна земља нашег народног и црквеног живота. Она је то остала после свих разарања освајача, јер се на њој налази део најзначајнијег достигнућа црквеног грађитељства, сликарства и писмености”, истакао је патријарх Павле.

Према речима патријарха Павла, ове задужбине и данас казују да су грађене са свешћу о вечном мерилу

вредности човека и његовог дела и подсећају на снагу градитеља, обновитеља, сликара, преписивача, штампера и безимених приложника, чија су дела писала историју Косова.

Његова светост патријарх српски Павле нагласио је да је свети кнез Лазар само потврдио важност одлуке српског народа да следи начела своје вере која „и данас, када су се над Косовом и Метохијом навиле црни облаци” упућују на хришћанску љубав према непролазним вредностима.

„Радије је нестати као људи, него остати као нељуди; за нас другог избора нема”, закључио је патријарх Павле, указујући да је то одлика хришћанске вере, коју је примио и са којом је вековима живео српски народ Косова и Метохије.